

Sygn. akt III AUa 82/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Drzymała
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.) SSA Marta Fidzińska – Juszcak

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **Szpitala (...) w G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.**

przy udziale zainteresowanych: **D. B., A. B. (1), M. B. (1),**

M. C., E. G. i Centrum (...)Sp. z o.o. w K.

o ustalenie wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji wnioskodawcy Szpitala (...) w

G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych

z dnia 5 października 2012 r. sygn. akt IV U 384/12

I. o d d a l a apelację,

II. zasądza od Szpitala (...) w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 82/13

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 października 2012 r. oddalił odwołania Szpitala (...) w G. od sześciu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. z dnia 7 lutego 2012 roku, przy udziale Centrum (...) w K. ustalających podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalno - rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne dla ubezpieczonych D. B., A. B. (2), M. B. (2), M. C. i E. G., z

doliczeniem do ich wynagrodzenia z tytułu umów o pracę w Szpitalu im. H. (...) w G. wynagrodzenia z tytułu umów zlecenia zawartych z Centrum (...) sp. z o.o. w K. w okresach wskazanych w poszczególnych indywidualnie określonych decyzjach.

Sąd Okręgowy ustalił, że bezspornie Szpital (...) w G. zawarł z Centrum (...) Sp. z o.o. umowę z dnia od 31 grudnia 2007 r., mocą której przekazał wykonywanie niektórych świadczeń zdrowotnych w wymienionych w niej oddziałach Szpitala codziennie w dni robocze od godziny 14.35 do 7.00 dnia następnego, a także opiekę ambulatoryjną i nocną i świąteczną w dni robocze od 18.00 do 7.00 dnia następnego i soboty, niedziele i święta od 7.00 do 7.00 dnia następnego. Z opisu zawartego w § 2 do 11 wynika, że udzielone świadczenia medyczne obejmowały opiekę lekarską i pielęgniarską na terenie Oddziałów Szpitala i ambulatorium w określonych godzinach, zawartych w harmonogramie. Odpłatność za te czynności ustalono na podstawie faktur. Aneks nr. 2 przedłużono tę umowę do 31 stycznia 2009 r., zaś umową z dnia 30 stycznia 2009 r. zawarto analogiczną umowę na okres od 1 lutego 2009 r. do 31 stycznia 2010 r. Żadna ze stron tej umowy nie kwestionowała wykonywania tych umów. Nie kwestionowano także, iż wymienieni w spornych decyzjach ubezpieczeni świadczyli usługi na rzecz Szpitala (...) w G. zawartej przez Szpital z (...) (...) Sp. z o.o. w K. i byli jednocześnie pracownikami Szpitala. Poza sporem pozostaje także, iż Szpital w tym czasie nie zawierał umów o takie świadczenia z innymi podmiotami, jak też i fakt jakie podstawy wymiaru składek osiągnęli wskazani ubezpieczeni w (...) (...) w K. oraz wysokości zaliczonych podstaw wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia wyliczone podczas kontroli. Nie było także kwestionowane, że Inspektorat ZUS w K. wydał decyzje obejmujące 10 ubezpieczonych, w tym także i wskazanych wyżej ubezpieczonymi z tytułu umów zlecenia u płatnika (...) (...) w K., jednak na skutek odwołania płatnika oraz centrali ZUS z dnia 11 października 2009 r. decyzje te jako nieprawomocne zostały uchylone z uwzględnieniem interpretacji zastosowanej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy powołując się na przepisy art. 6 ust. 1 pkt.1, art. 11 ust. 1 oraz art. 11 ustawy systemowej uznał odwołania za bezzasadne. Powołując się na definicję pracownika zawartą w art. 8 w zw. z art. 2 a, Sąd stwierdził że za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, ale także i m.in. osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Dodatkowo w myśl art. 17 ust.1, art. 2 pkt. 2 lit. a ustawy systemowej płatnikiem składek w stosunku do pracowników jest pracodawca. Zaś stosownie do treści art. 18 ust. 1 i 1 a tej ustawy – podstawę wymiaru składek dla pracowników stanowi przychód określony przepisem art. 4 pkt. 10, jednak w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy w podstawie wymiaru składek uwzględnia się również przychód z tytułu – w tym przypadku umowy zlecenia. Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu Najwyższego zawarty w powołanej wyżej uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 i stwierdził, że skoro wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, Szpital korzystał z pracy zainteresowanych na jego rzecz, bowiem świadczyli oni pracę na podstawie obu umów o tym samym charakterze, wykonywali analogiczne obowiązki (lekarze, pielęgniarki), na tych samych lub podobnych stanowiskach pracy, przekazując w ramach umów o świadczenia zdrowotne część środków NFZ i uzyskiwał z tego tytułu wymierne korzyści z tak zorganizowanej pracy na jego Oddziałach, to trudno podzielić argumentację odwołującego Szpitala o braku związku obligacyjnego w zakresie umów cywilnoprawnych. Zawarte przez Szpital umowy ze Spółką (...) dotyczyły bowiem tych samych świadczeń, które wykonywałby Szpital w godzinach po 14.35, w tym także i w godzinach nocnych, w niedziele i święta, a zatem w stosunku do osób będących pracownikami Szpitala – zwalniała Szpital z obowiązku wypłacania stosownych dodatków do wynagrodzenia dla tych pracowników oraz uciążliwości związanych z planowaniem i rozliczaniem pracy tych osób. A takie rozwiązanie dla ubezpieczonych stanowiło niekorzystne rozwiązanie w rozumieniu kodeksu pracy.

Wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżone decyzje są prawidłowe i brak jest podstaw do ich zmiany, dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca Szpital (...) w G. i zaskarżając go w całości, zarzucił mu: naruszenie prawa materialnego tj. 1) art. 8 ust. 2 a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

społecznych przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co doprowadziło do ustalenia, że płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalno – rentowe, chorobowe, wypadkowe za zainteresowanych – ubezpieczonych: D. B., A. B. (3), M. C., E. G. jest wnioskodawca, 2) art. 4 pkt. 2 lit.a ustawy systemowej, poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy z treści jego jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek ubezpieczeniowych za osoby wykonujące umowy zlecenia winni być sami zleceniodawcy, tj. (...) sp. z o.o. w K., a nie Szpital (...) w G., 3) art. 18 ust. 1 a w zw. z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej, poprzez błędną interpretację, co doprowadziło do ustalenia, że płatnikiem składek winien być wnioskodawca, a nie podmiot, z którym ubezpieczeni zawarli umowy zlecenia i pominięcie istotnej okoliczności, iż szpital nie ma możliwości zsumowania należności otrzymanej przez ubezpieczonych od (...) sp. z o.o. z tytułu zawartych z tą firmą umów zlecenia z wynagrodzeniem za pracę, a tym samym obliczenia i potrącenia na rzecz ZUS należnych z tego tytułu składek.

Powołując się na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie, że Szpital (...) w G. nie jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonych z tytułu umowy zlecenia zawartych przez ubezpieczonych z zainteresowanym (...) sp. z o.o. w ramach których ubezpieczeni świadczyli usługi na rzecz pracodawcy Szpitala, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W ocenie apelującego, w sposób nieuprawniony Sąd Okręgowy orzekając w niniejszej sprawie zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, ponieważ uchwała ta zapadła w składzie 3 sędziów SN, na gruncie konkretnego stanu faktycznego, a zatem nie ma mocy wiążącej przy ocenie niniejszej sprawy. Mimo tego, że apelujący podziela generalnie tezy i zapatrywania Sądu Najwyższego zawarte zarówno w tej uchwale, jak i w orzeczeniu z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, iż pracownik danego podmiotu realizujący umowę zlecenia lub podobną zawartą ze swoim pracodawcą lub innym podmiotem (osoba trzecią) i w jej ramach realizuje zlecone usługi na terenie podmiotu zatrudniającego – Szpitala, podlega na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy systemowej obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i chorobowemu tak jak pracownik. Nie mniej jednak szpital nie podziela poglądu Sądu Najwyższego, że płatnikiem składek za ubezpieczonego winien być zatrudniający pracodawca. Zdaniem apelującego płatnikiem składek, jako podmiot zawierający umowy zlecenia z ubezpieczonymi - winien być (...) sp. z o.o. w K..

W ocenie apelującego z przepisem art. 4 pkt. 2 lit. a koresponduje przepis art. 18 ust. 1 a ustawy systemowej, odwołujący się do treści art. 8 ust. 2 a. Nadto przepis art. 18 ust. 1 a należy tłumaczyć łącznie z art. 18 ust. 1. Interpretacja przepisu art. 8 ust. 2 a, z którego wywiedziono, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne jest pracodawca za swojego pracownika, w oparciu o umowę zlecenia zawartą z osobą trzecią świadczy usługi na rzecz swego pracodawcy, a więc jest obowiązany do zgłoszenia do ubezpieczenia z tytułu tej umowy doliczenia do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przychodu uzyskanego u osoby trzeciej z tytułu umowy zlecenia, obliczenia tych składek i wpłacenia na rachunek ZUS – odrywa się od systemu prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej, a nadto jest nie do zrealizowania. Nie ma bowiem możliwości, aby pracodawca, który nie wypłacał wynagrodzenia pracownikowi z tytułu umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią (...) sp. z o.o. mógł zgodnie z przepisami ustawy systemowej dokonać potrącenia z tego wynagrodzenia kwoty należnych składek ubezpieczeniowych zarówno w części finansowanej przez ubezpieczonego, jak i płatnika, gdyż w rozumieniu tej ustawy takim płatnikiem być nie może.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonych; D. B., A. B. (2), M. B. (2), M. C. i E. G., co sprowadzało się do wyjaśnienia kwestii, czy zainteresowani w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji w ramach umowy zawartej z (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. dotyczącej świadczenia usług medycznych mogą być uznani za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2 a powołanej wyżej ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 2 a ww. ustawy za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, iż pojęcie „pracownika” w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilno – prawnych w sytuacji, gdy umowę tą zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilno - prawna została zawarta z osobą trzecią (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku, III UK 22/11, G.Prawna 2012/25/9; uchwała SN z dnia 2 września 2009 roku, II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 23 sierpnia 2012 roku, III AUa 647/12, LEX nr 1216383). Objęcie definicją pracownika – oczywiście dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych – nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie. W tym kontekście warto odnotować, iż hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust.2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy - zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust.2 a ww. ustawy systemowej koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro bowiem w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w postawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Reasumując należy stwierdzić, iż w przypadku pracowników, o jakich mowa w art. 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. W konsekwencji w myśl art. 17 ust. 1 ustawy systemowej na płatniku (w tym przypadku - na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2 a ww. ustawy systemowej płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy. Jednolite stanowisko w tej kwestii zostało zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku, I UK 252/09 (LEX nr 577824) oraz z dnia 22 lutego 2010 roku, I UK 259/09 (LEX nr 585727).

Trafnie Sąd I instancji stwierdził, iż w rozpatrywanej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania przepisu art. 8 ust.2 a powołanej wyżej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wymienieni zainteresowani w ramach umów zlecenia zawartych z (...) spółką z o.o. z siedzibą w K. wykonywali te same usługi medyczne, jakie świadczyli z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę łączących ich z pracodawcą – Szpitalem (...) w G., z tą tylko różnicą, iż umowy cywilno – prawne obejmowały pracę po godzinie 14.35 oraz w trakcie dyżurów nocnych i dni wolnych od pracy i świąt. Wszystkie podejmowane przez nich czynności były jednak wykonywane w siedzibie pracodawcy, na rzecz jego pacjentów, a wynagrodzenie za usługi medyczne pochodziło ze środków publicznych przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia ww. Szpitalowi, a za jego pośrednictwem (...) spółce z o.o. W tych uwarunkowaniach faktycznych nie budzi wątpliwości fakt, iż świadczone przez zainteresowanych w ramach umów cywilno - prawnych usługi medyczne pokrywały się z pracą wykonywaną na podstawie stosunku pracy i w istocie były świadczone na rzecz pracodawcy tj. Szpitala (...) w G.. Słusznie zatem zainteresowani: D. B., A. B. (2), M. B. (2), M. C. i E. G. zostali przez Sąd Okręgowy objęci dyspozycją art. 8 ust.2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co doprowadziło do oddalenia odwołania od prawidłowej decyzji organu rentowego. Wbrew wywodom apelacji, Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego. Niezależnie od oceny charakteru umowy zawartej przez zainteresowanych z (...) spółką z o.o. dokonanej przez Sąd Okręgowy przy uwzględnieniu unormowań ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych fakt, iż praca była świadczona na rzecz pracodawcy sprawia, że ubezpieczeni na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są uważani za pracowników.

Reasumując Sąd Apelacyjny przyjął, że zaskarżony wyrok jest zasady, a podniesione w apelacji zarzuty nie zasługują na uwzględnienie, dlatego też na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na mocy art.108 § 1 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.).